

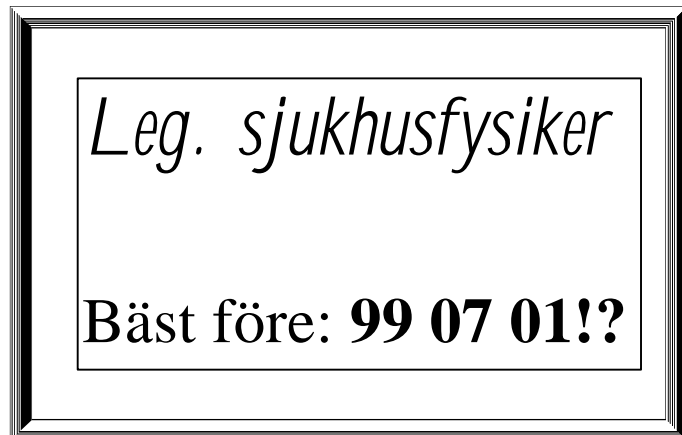
Sjukhusfysikern

Nr 2 mars 1999

Årgång 22
ISSN 0281-7659
Upplaga: 260

Redaktör: Hans-Jerker Lundberg
Ansvarig utgivare: Lars Gunnar Månsson

Information från SSFF
Svenska Sjukhusfysikerförbundet
Sektion inom Sveriges Naturvetareförbund
Box 760
131 24 Nacka
Tel: 08/466 24 80
<http://www.naturvetareforbundet.se>

Delar av styrelsen funderande över vissa nya överraskningar i legitimationsfrågan!
Frånvarande: Sven (ny gammakamerainstallation),
Hans-Erik (hemma med familjen, ropandes i olikfärgade hinkar) samt Redaktören (fotograf).

Innehåll:

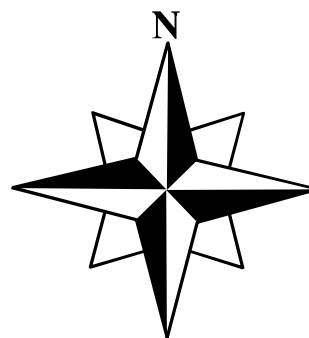
	Sida
Adresser till styrelseledamöterna och kontaktpersonlista	2
Ordföranden har ordet	3
Sammanfattning av möte på Socialstyrelsen angående övergångsbestämmelser	4 - 6
Webrutan	7
Namnskyltar och visitkort	7
Presentation av Arbetsgruppen för röntgenstrålskydd inom Stockholms läns landsting med omnejd	8
Cheffysiker eller chefsfysiker?	8
Ackreditering: Kurs/workshops för sjukhusfysiker 19 -20 april 1999	9 - 10
Sportlovstävling	11

Styrelsen för Svenska Sjukhusfysikerförbundet 1999

Ordförande:	Lars Gunnar Månsson	Medicinsk fysik och teknik MFT/Diagnostik Sahlgrenska Universitetssjukhuset 413 45 Göteborg	Tel: 031/342 40 25 Fax: 031/82 24 93 E-post: larsgm@radfys.gu.se
Vice ordförande:	Inger-Lena Lamm	Radiofysik Universitetssjukhuset 221 85 Lund	Tel: 046/17 31 34 Fax: 046/13 61 56 E-post: inger-lena.lamm@skane.se
Sekreterare:	Birgitta Hansson	Avd för sjukhusfysik Karolinska sjukhuset 171 76 Stockholm	Tel: 08/5177 53 74 Fax: 08/5177 49 39 E-post: ingrid@nucmed.ks.se
Kassör:	Sven Richter	Avd för sjukhusfysik Huddinge sjukhus 141 86 Huddinge	Tel: 08/585 86282 Fax: 08/774 5763 E-post: sven@asf.hs.sll.se
Redaktör:	Hans-Jerker Lundberg	Avd för sjukhusfysik Danderyds sjukhus 182 88 Danderyd	Tel: 08/655 5724 Fax: 08/753 2412 E-post: HJ.Lundberg@sjf.ds.sll.se
Övrig ledamot:	Hans-Erik Källman	Röntgenkliniken Falun lasarett 791 82 Falun	Tel: 023/49 26 56 Fax: 023/49 07 79 E-post: hans-erik.kallman@ltdalarna.se

KONTAKTPERSONER

	1999-02-23
Boden	Magnus Olsson
Borås	Gudrun Bankvall
Danderyd	Hans-Jerker Lundberg
Eskilstuna	?
Falun	Hans-Erik Källman
Göteborg	?
Gävle	Anders Dackenberg
Halmstad	Ragnar J. Kullenberg
Helsingborg	Michael Ljungberg
Huddinge	Bruno Sorcini
Jönköping	Ebba Helmrot
Kalmar	Jan Ove Christoffersson
Karlskrona	Erik Olov Jurvin
Karlstad	Hans Olov Rosenbrand
Karolinska sjukhuset	Ingmar Lax
Kristianstad	Elmer Berggren
Linköping	Peter Larsson
Lund	Tommy Knöös
Malmö	Kerstin Löfvander Thapper
Skövde	Bengt Johansson
Sundsvall	Joakim Staël von Holstein
Södersjukhuset	Monica Lidberg
Trollhättan	?
Uddevalla	Sten Carlsson
Umeå	Per-Olof Löfroth
Uppsala	Lars Jangland
Västerås	Dimitrios Kalafatidis
Växjö	Aris Tilikidis
Örebro	Leif Karlsson
Östersund	Viktor Kempf
SSI	Wolfram Leitz

Anmäl tillägg och ändringar till den gällande
kontaktpersonlistan till **sekreteraren**
(Birgitta)!

Ordföranden har ordet

Legitimationsåret går vidare, delvis med nya överraskningar. Läs på annan plats om nyheter angående förordningar om övergångsbestämmelser och om hur nyanställningar på sjukhusfysikertjänster måste se ut redan efter 1 juli 1999!

En första tolkning av dessa bestämmelser gavs på ett möte på Socialstyrelsen (SoS) den 28 januari. Mötet följs upp med ett möte med en s.k. referensgrupp den 9 mars. I denna ingår representanter för förbundet, föreningen och ämneskonferensen. Först därefter vet vi mer i detalj – kanske – hur vi skall tolka de slutliga formuleringarna i Socialdepartementets förordningar. (För att följa nedanstående resonemang rekommenderas först en genomläsning av sammanfattningen från nämnda januarimöte på SoS.)

Våra nytexaminerade studenter och vissa forskarstuderande kan utan tvekan få svårigheter att få nödvändig praktik för att erhålla legitimation med den gamla utbildningen. Här måste vi vara generösa genom att erbjuda möjligheter för dessa grupper att få känna på sjukhusfysikerns dagliga arbetsmiljö i en sådan utsträckning att legitimationskraven uppfylls. Vi bör också göra detta utan att ställa hårda krav på ersättning för eventuell ”instruktion” under tiden dessa ”praktikmoment” pågår. Sedan ankommer det på radiofysikinstitutionerna och studenterna själva att se till att finansiering kan ordnas för studenternas dagliga uppehåll under denna tid (studiebidrag, etc). Vi måste se till att vi har tillräckligt med

legitimerade sjukhusfysiker inför de kommande årens pensionsavgångar och – skall vi våga hoppas – expansion av sjukhusfysikerverksamheten på landets sjukhus.

I nödfall kan också viss ”anställningskreativitet” bli nödvändig: En för övrigt väl lämpad person som saknar nödvändig praktisk erfarenhet för att få legitimation kan ju faktiskt anställas som något annat än sjukhusfysiker under den första tiden men ändå delta i arbetet och utföra många sjukhusfysikeruppgifter. På detta sätt kan den nyanställda så småningom få tillräcklig erfarenhet för att bli legitimerad, varefter anställningen görs om till den ursprungligen avsedda sjukhusfysikertjänsten. Låt oss för säkerhets skull dock avvakta principdiskussionerna den 9 mars! Socialstyrelsen markerade tydligt den 28 januari att man tar legitimationsvillkoren på allvar och att det är SoS och inte sjukvårdshuvudmännen som avgör frågor om enskilda personers lämplighet för yrket. Vi kan tycka vad vi vill om detta. Det viktiga är att man ändå i stor utsträckning säkert kommer att lyssna på råden från den ovan nämnda referensgruppen.

Glädjande nog finns det annat än legitimation att fundera över i vår. Jag rekommenderar varmt den på annan plats annonserade ackrediteringskursen för sjukhusfysikerverksamhet och tackar P-E Åsard och övriga inblandade sjukhusfysiker (Bertil Axelsson, Göran Rikner, Sven-Åke Starck) för ett snabbt och effektivt arbete med dessa frågor under hösten och vintern.

Lars Gunnar Månsson

Sammanfattning av möte på Socialstyrelsen angående övergångsbestämmelser för legitimation av sjukhusfysiker

Datum: 1999-01-28

Närvarande: Marika Raftell, Estrid
Gullström och Ene Berglin, Socialstyrelsen
Lars Gunnar Månsson,
Sv. Sjukhusfysikerförbundet (SSFF)

1. Nya författningar.

SFS 1998:1513 (11 december 1998)

Förordning om yrkesverksamhet på hälso-
och sjukvårdens område.

6§, 3 kap.: "... fram till den 31 december
2008 skall äldre akademiska examina med
fullgjord grundutbildning i radiofysik
*tillsammans med verksamhet som
sjukhusfysiker* (min kursivering) anses
likvärdiga med sjukhusfysikerexamen vid
ansökan om legitimation som
sjukhusfysiker."

Denna författningstext har ändrats efter
SSFF:s senaste remissvar 1998-11-25.
Formuleringen om "verksamhet som
sjukhusfysiker" – som inte är vår men som
utan tvekan har en innebörd som vi har
antytt i våra remissvar, dock mindre
kategoriskt än författningens formulering –
innebär en avsevärd inskränkning i
möjligheterna för vissa grupper att bli
legitimerade (se nedan).

SFS 1998:1518

Förordning om behörighet till vissa
anställningar inom hälso- och sjukvårdens
område.

Enligt 6§ får efter 1999-07-01 ingen
anställas som sjukhusfysiker utan att
vederbörande är legitimerad. (Redan
anställda har dock året ut på sig att skaffa
legitimation).

Förordningen kommer troligen som
meddelandeblad från SoS till
huvudmännen. Vi bör också informera
våra huvudmän om detta!

2. Legitimation för bl.a. studerande och forskarstuderande i radiofysik enligt gamla kursplaner utan "reguljär" praktik som sjukhusfysiker.

Här finns i huvudsak tre möjligheter att få
legitimation:

- Forskarstudierna har en utpräglat
klinisk prägel. I detta fall bör ett intyg
från huvudhandledare/professor om att
studierna innehåller en betydande
klinisk praktik räcka.
- Den studerande deltar i den
"praktiska" delen av den nya
utbildningen till sjukhusfysikerexamen
(180 p). Möjligheterna att genomföra
denna "efterutbildning" får diskuteras
med ämnesföreträdarna i radiofysik.
Detta kan under en övergångsperiod
innebära en tung börda för
utbildningsorter och sjukhusfysik-
avdelningar!
- Huvudmännen inrättar
"utbildningstjänster" utan möjlighet till
fortsatt anställning efter genomförd
praktikperiod. Våra kontakter med
Landstingsförbundet ger inte mycket
hopp om detta alternativ. Ljus i
mörkret finns dock – t.ex. har man vid
Huddinge sjukhus med hjälp av
ALF/LUA-medel gjort just detta.

Sammantaget kan innebörden av dessa få ord – ”tillsammans med verksamhet som sjukhusfysiker” – få avgörande och högst oönskade konsekvenser för många grupper som tänkt sig en framtid som sjukhusfysiker. Från SSFF:s sida har vi försökt balansera mellan yrkets krav på praktik, dessa gruppers rimliga krav på att få chansen att bli sjukhusfysiker efter sin utbildning samt behovet av sjukhusfysiker för framtida lediga tjänster. De två senare frågorna har knappast beaktats i den slutliga förordningen. Det ser ut som om man på Socialdepartementet bara har läst halva vårt remissvar.

Vi måste nu undvika återvändsgränder för dessa som nu kommer i kläm mellan två utbildningssystem. Här måste vi vara kreativa! Vi måste också erkänna att SSFF inte är utan ”skuld” till den uppkomna situationen.

SoS: ”Det är viktigt att inte förväxla ”praktik” med ”inskolning”. Alla – även med omfattande praktik – kan behöva inskolning på ett nytt arbete. ”Praktik” innebär i detta sammanhang arbete i sjukhusmiljö, patientkontakter, kontakter med andra yrkesgrupper i vården, dvs. en tillämpning av utbildningen i praktiken, en känsla för den servicefunktion vi som sjukhusfysiker har i sjukvården, inte ytterligare fördjupning i teoridelar”. (Ej ordagrant citat!)

1. Övergångsregler: Akademiska examina och grundutbildning i radiofysik.

Här är SoS:s uppfattning tydlig: Kompletta radiofysikutbildning är viktigare än helt färdig akademisk examen. Man kan acceptera att det fattas ”någon tenta” i t.ex. fysik eller matematikkurserna. Dock har man *hårda krav på genomförd radiofysikutbildning*. Enligt Raftell ”ett oskick att anställa sjukhusfysiker utan färdig utbildning”. Övergångsbestämmelser som ger nyligen ”nästan

färdiga” sjukhusfysiker undantag för vissa tentor innebär i praktiken att vissa får genvägar in till yrket - genvägar som inte alla får.

Sammantaget innebär detta att sjukhusfysiker med lång praktisk erfarenhet och som har radiofysikutbildningen klar kommer att få legitimation. Sjukhusfysiker som relativt nyligen (några år) fått arbete utan avslutad radiofysikutbildning, och där kursplaner inte hunnit ändras avsevärt, kommer däremot inte att legitimeras förrän hela radiofysikutbildningen är avslutad. Till detta har man detta året på sig!

SoS: ”Det är inte arbetsgivarna utan SoS som utfärdar legitimation, dvs. bedömer nödvändig formell och reell kompetens”. (Ej ordagrant citat!)

2. Klinisk yrkeserfarenhet. Längd, anställningsform.

Man diskuterar en föreskrift (ev. allmänt råd) om yrkeserfarenhetens längd och ev. innehåll. Det ser ut som om man tänker nöja sig med 6 månader oavsett anställningsform. Hur gammal praktik som skall anses gälla som praktik är oklart. Man tänker koppla in juristerna på SoS. Här måste vi också bestämma oss för en ”gräns” med hänsyn till utvecklingen av ämnet över tiden, datorisering, etc.

3. Referensgrupp.

SoS vill bilda en referensgrupp för att lösa svårbedömda fall och att formulera en praxis för fortsatt bedömning av dessa ärenden. Mitt förslag att denna består av representanter från SSFF (en), SFfR (en) och från ämneskonferensen (en) samt jurister och handläggare från SoS accepterades. Första mötet blir den 9 mars. SoS står för alla resekostnader för möten samt för alla ev. kostnader för individuell bedömning. Gruppen kan även komma att diskutera krav på praktikens innehåll, dvs. hur man skall bedöma värdet av ”gammal” praktik.

4. Sammanfattning

- Vissa överraskningar (t.ex. SFS 1998: 1513)
- Tufft för nytexaminerade utan klinisk praktik
- Vissa lättnader för gamla fysiker utan alla examina
- Tuffare för yngre fysiker utan alla examina
- Referensgrupp för bedömningar

Lars Gunnar Månsson

Webbutan

- Socialdepartementets förordningar 1998:1513 och 1518 finns på riksdagens websida:
<http://www.riksdagen.se/> under *Rixlex, Lagar och förordningar, Författningar i fulltext*. Sök på 1998:1513 resp. 1998:1518.
- SN har håller på med en ansiktslyftning av sin websida:
<http://www.naturvetareforbundet.se>. Den kommer t.ex. bli lättare att hitta information om de olika sektionerna. Vår sektionens sida är också under uppbyggnad och innehåller just nu inte så mycket information, men mer kommer under våren.
- Titta också in på EFOMP's sida:
<http://www.efomp.org>. Där finns bland mycket annat Policy Statements och under *News* finns ett förslag till ändring av ett policydokument som är anpassat till det nya *Patientdirektivet*:

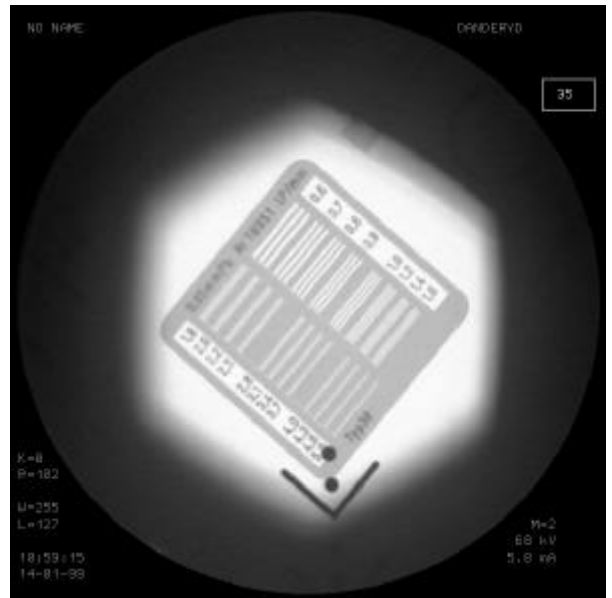
Proposal for revision of Policy Statement of 1988

THE EUROPEAN FEDERATION OF ORGANISATIONS for MEDICAL PHYSICS

POLICY STATEMENT

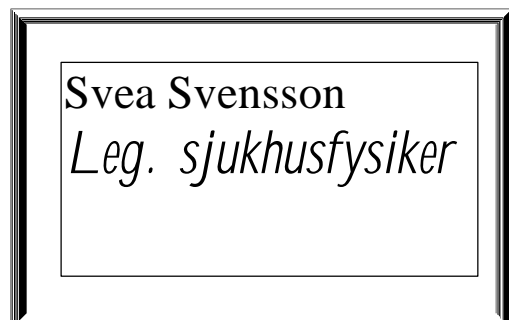
Radiation Protection of the Patient in Europe:

The Training of the Medical Physics Expert in Radiation Physics or Radiation Technology

Namnskyltar och visitkort

I skrivande stund har (så vitt vi vet) ingen som sökt legitimation fått besked från Socialstyrelsen, men ta vara på tillfället att införa *Leg. sjukhusfysiker* på namnskyltar och visitkort, när legitimationerna väl utfärdas.

**Presentation av:
Arbetsgruppen för röntgenstrålskydd
inom Stockholms läns landsting med
omnejd.**

Denna grupp bildades i mitten på 80-talet på initiativ av Thomas Kraepelin, då verksam på Huddinge sjukhus, för att skapa enhetliga mätmetoder och gemensamma mätprotokoll inom röntgenstrålskyddet.

Gruppen har fortsatt sin verksamhet och utökats så att även sjukhusfysiker från Uppsala, Gävle, Falun, Eskilstuna, Västerås och Örebro, förutom de sjukhus som fortfarande finns kvar i Stockholm, har deltagit. Mötesfrekvensen är varierande, men minst en gång per år brukar vi ses. Vissa möten har varit rena "Stockholm möten", vid speciella frågor. Mötena är informella och av diskussionstyp, men har någon gjort några intressanta mätningar är man förstås välkommen att presentera dessa. Annars diskuterar vi oftast gemensamma problem med våra mätningar och nya mätmetoder, men det har också förekommit att vi gjort praktiska moment. Ett möte var förlagt till Eskilstuna, där vi mätte på deras nya datortomograf och ett annat på Danderyds sjukhus, där vi mätte doser på ett nytt angiolab.

Vårt senaste möte behandlade bl.a. kategoriindelning av personal och lokaler, en fråga som vi beslöt vidarebefordra till SSI för mer "handgriplig" hjälp. Vi diskuterade också sjukhusfysikerns roll vid upphandling av RIS och PACS, kontroller på bildplattesystem samt från SSI aviserade registreringar av KAP-värden. Våra arbetsuppgifter som sjukhusfysiker på röntgendiagnostikområdet har ju förändrats med den digitala teknikens intåg, så vår grupp fyller fortfarande sin funktion. Undertecknad har fungerat som sammankallande och ständig sekreterare sedan jag råkade ta upp denna fråga på ett möte.

Birgitta Hansson
Avd för sjukhusfysik, Karolinska sjukhuset

Cheffysiker eller chefsfysiker?

Hej Jonas,
vi hade styrelsemöte i Sjukhusfysikerförbundet och en fråga som kom upp var stavning av ordet cheffysiker eller chefsfysiker, med eller utan "s".

I senaste utgåvan av SAOL står andra chefer med "s". Eftersom du brukar kunna detta med stavning skickar jag denna fråga till dig. Har du dessutom lust och möjlighet att skriva några rader om detta i vår tidning "Sjukhusfysikern" skulle vi vara tacksamma.

Hälsningar
Birgitta Hansson

Hej Birgitta!

Igår dryftade jag chefsproblemet med min hustru som varit med om samma diskussion när det gäller chefläkare. Chefläkaren är nu den som är chef över underställda läkare medan en chefsläkare möjligen skulle kunna vara en läkare för chefer, en specialist på chefsåkommor, om nu sådana kunde tänkas ge underlag för en specialitet. Chefläkare utan s skall det tydligen heta.

I denna konsekvens namn bör det sålunda heta cheffysiker även om jag själv nog kan tycka att det låter litet stackato.

Vidare talar chefredaktören för den föreslagna ordningen men faktiskt chefsideologen emot. Problemet är inte så lätt.

Vänliga hälsningar,

Jonas
(Jonas Karlberg, SSI/Red. anm.)

Ackreditering

Kurs/workshops för sjukhusfysiker

19-20 april, 1999

Svensk Förening för Radiofysik och Svenska Sjukhusfysikerförbundet anordnar i samarbete med SWEDAC en kurs i ackreditering för sjukhusfysiker, 19-20 april 1999.

Ackreditering är ett lämpligt verktyg för sjukhusfysiker att tillämpa för att bl.a. uppfylla Socialstyrelsens krav (SOSFS 1996:29) krav på kvalitetssystem.

En vägledning för ackreditering av sjukhusfysik har utarbetats av föreningen och förbundet i samarbete med SWEDAC och SSI. Vägledningen kommer att vara tillgänglig på Internet under februari. Närmare information så småningom på föreningens hemsida.

Målsättning

Kursen avser att ge deltagarna kunskaper om ackrediteringsprocessen och hur den kan appliceras inom sjukhusfysikens olika verksamheter.

Målgrupp

Cheffysiker och kvalitetsansvariga samt sjukhusfysiker specialiserade inom sjukhusfysikens olika verksamhetsområden.

Preliminärt program

Måndag 19 april, 13.00-17.00

Introduktion till ackreditering och erfarenheter av ackreditering

Tisdag 20 april, 10.00-17.00

Workshops inom sjukhusfysikens delområden, strålterapi, nuklearmedicin, röntgen och strålskydd

Arrangemang

Kursen anordnas på Viking Lines, Mariella från kl. 13.00 den 19 april

Båten avgår samma dag kl. 18.00 till Helsingfors

Den 20 april avgår båten till Stockholm kl. 18.00

Ankomst Stockholm den 21 april kl. 09.00. Samtliga tider är lokala.

Kostnader

Resekostnaden (inkl. singlehytt, 2 middagar, 1 lunch, 2 frukostar)	2.300:-
Kursavgift	<u>500:-</u>
Summa:	<u>2.800:-</u>

Anmälan och betalning

Anmälan till kursen skall vara undertecknad tillhanda **senast 15 mars** och är bindande.

Betalningen (2.800:-) sätts in på Svenska Sjukhusfysikerförbundets postgirokonto 53 90 20-8 **senast 15 mars**. Ange namn och "Kurs/Workshops" på talongen.

OBS! Antalet deltagare är maximerat till 50 st så skicka in din anmälan i god tid.

Per-Erik Åsard
Avd för sjukhusfysik
Danderyds sjukhus
182 88 Danderyd

Tel.: 08-655 57 23
Fax: 08-753 24 12
e-mail: Per-Erik.Asard@sjf.ds.sll.se

Sportlovstävling

Vad kan fantomet på denna utsökta (svart-vita) “oljemåning” tänkas ha för användningsområde?

Ni som något bra (eller dåligt) förslag skicka in ert svar till:

SJUKHUSFYSIKERN
Hans-Jerker Lundberg
Avd för sjukhusfysik
Danderyds sjukhus
182 88 Danderyd

e-post: HJ.Lundberg@sjf.ds.sll.se